

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Oikeusministeriön kysely nuorille kansalaisaloitteen ikäraajasta, osallistumisesta ja demokratiasta Yhteenveto vastauksista

Demokratia ja vaalit -yksikkö, oikeusministeriö

Demokratiaohjelma 2025
Demokratiprogram 2025

Kyselyn tavoite ja tarkoitus

- Tavoitteet:
  - Selvittää lasten ja nuorten mielipiteitä kansalaisaloitteen ja eurooppalaisen kansalaisaloitteen ikärajoista sekä äänioikeusikärajoista.
  - Kuulla mielipiteitä siitä, mitä pitäisi tehdä, jotta alle 18-vuotiaat pystyisivät nykyistä paremmin osallistumaan ja vaikuttamaan heitä itseään kiinnostavien asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon.
- Tarkoitus:
  - Antaa syötteitä parlamentaariseen vaalityöryhmälle
  - Tarjota taustatietoa nuorten digiraatien ja työpajojen valmisteluun (syksy 2021)

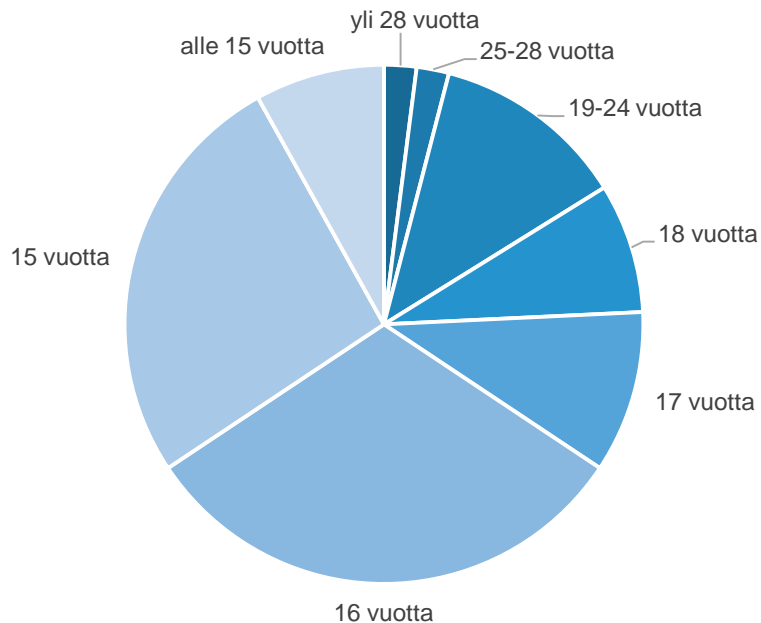
Nuortenideat.fi-kysely

- Toteutettiin 7.5.-9.6.2021
- 185 vastausta (anonyymit)
- Kyselyrunko: <https://www.nuortenideat.fi/fi/ideat/2734/>
- Vastaajilla oli mahdollisuus myös ilmoittaa kiinnostuksestaan osallistua syksyn digiraateihin ja työpajoihin

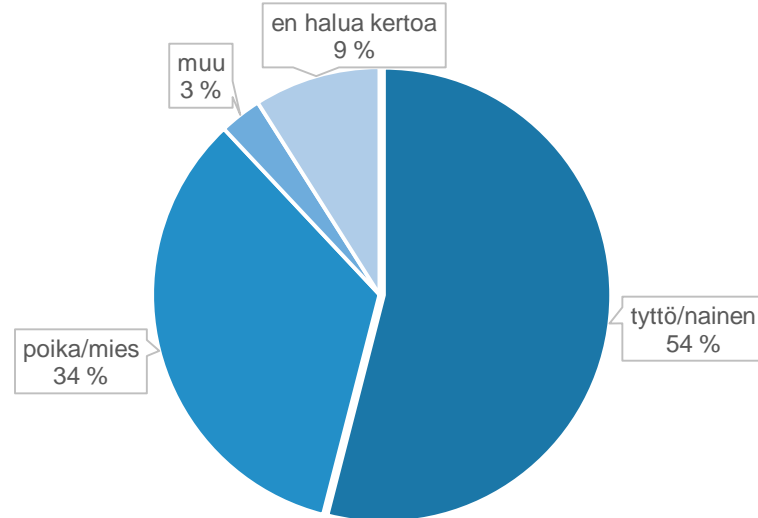
Vastaajien taustatietoja

Vastaajien ikäjakauma (n=185)

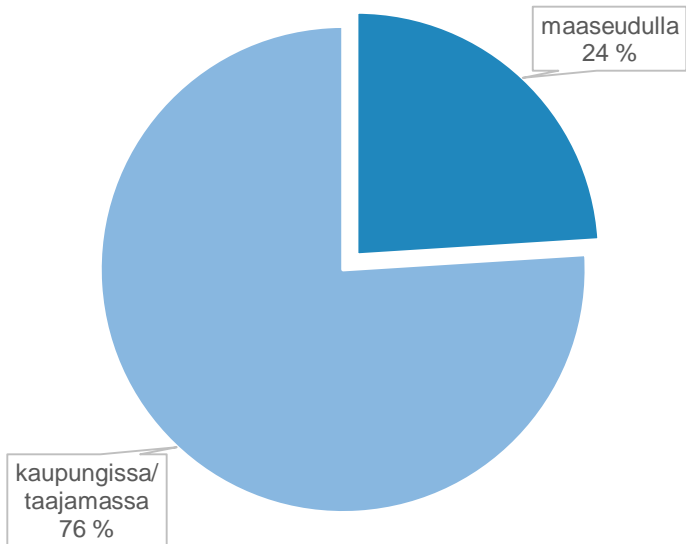

Vastaajien sukupuoli (n=185)

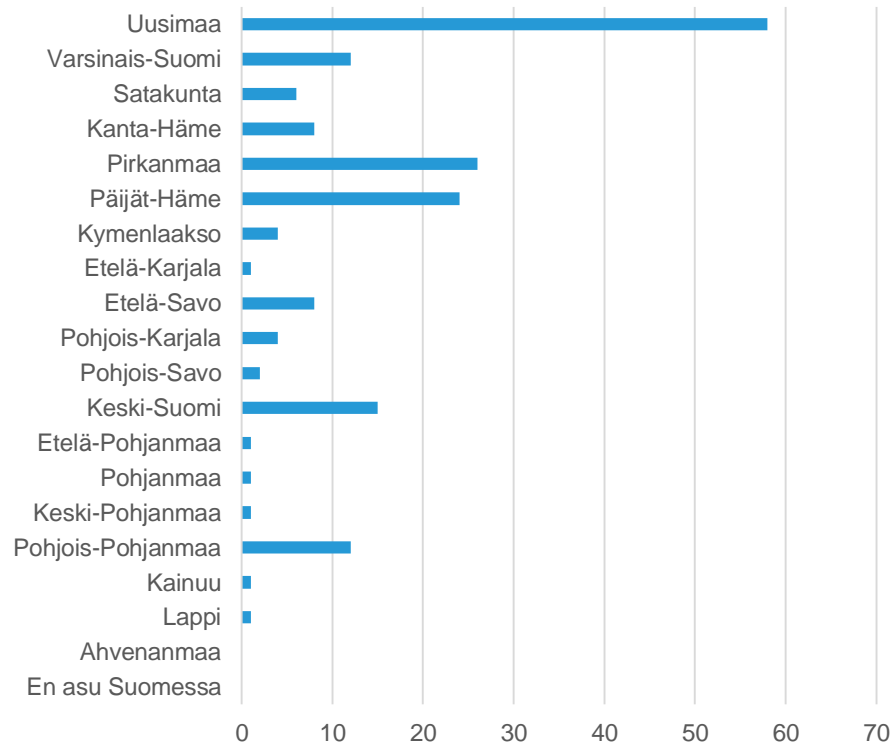

Vastaajien taustatietoja

Vastaajien asuinpaikka (n=185)

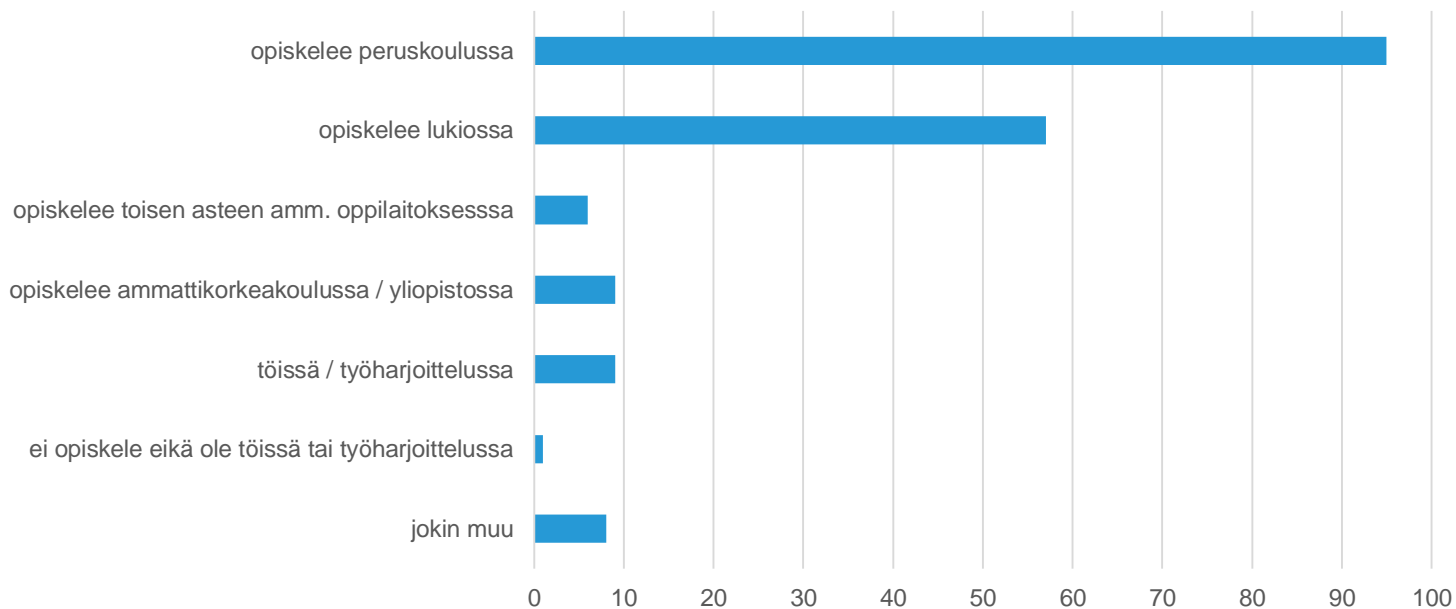

Vastaajien asuinalue (n=185)

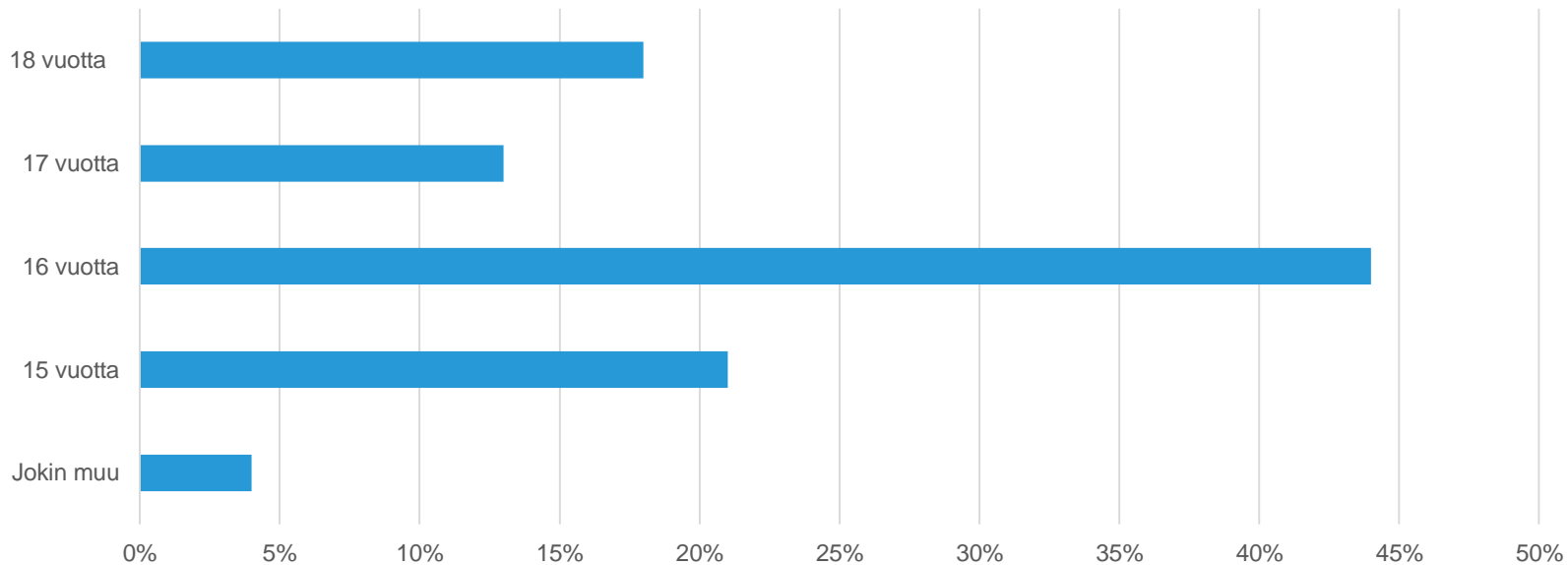
Vastaajien taustatietoja

Vastaajien elämäntilanne (n=185)

Koonti kyselyyn saaduista vastauksista

Mikä olisi Sinun mielestäsi sopiva kansalaisaloitteen ikäraja? n=185

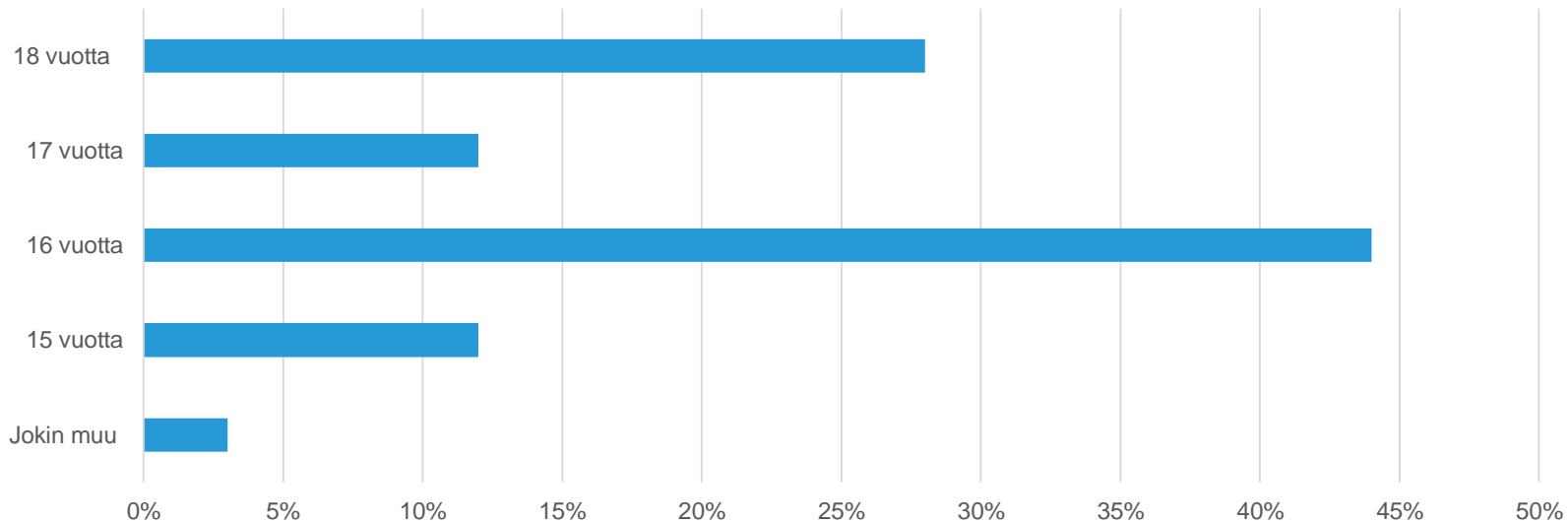
Kansalaisaloitteen ikäraja – avovastaukset

”Poliittisissa keskusteluissa usein puhutaan siitä, että nuorille pitäisi antaa enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin, mutta itse 16-vuotiaana koen, että mahdollisuuteni vaikuttamiseen ovat hyvin rajatut.”

- Kansalaisaloitteet vaativat 50 000 allekirjoitusta edetäkseen eduskuntaan, jolloin seula asiattomille aloitteille on tiukka
- Nuoret haluaisivat kannattaa heille tärkeitä kansalaisaloitteita, minkä osoittaa tiettyjen aloitteiden aktiivinen jakaminen somessa
- Ehdotettiin, että nuoret voisivat kannattaa aloitteita, vaikka eivät voisi itse laatia niitä

Mikä olisi Sinun mielestäsi sopiva eurooppalaisen kansalaisaloitteen ikäraja Suomessa?

n=185

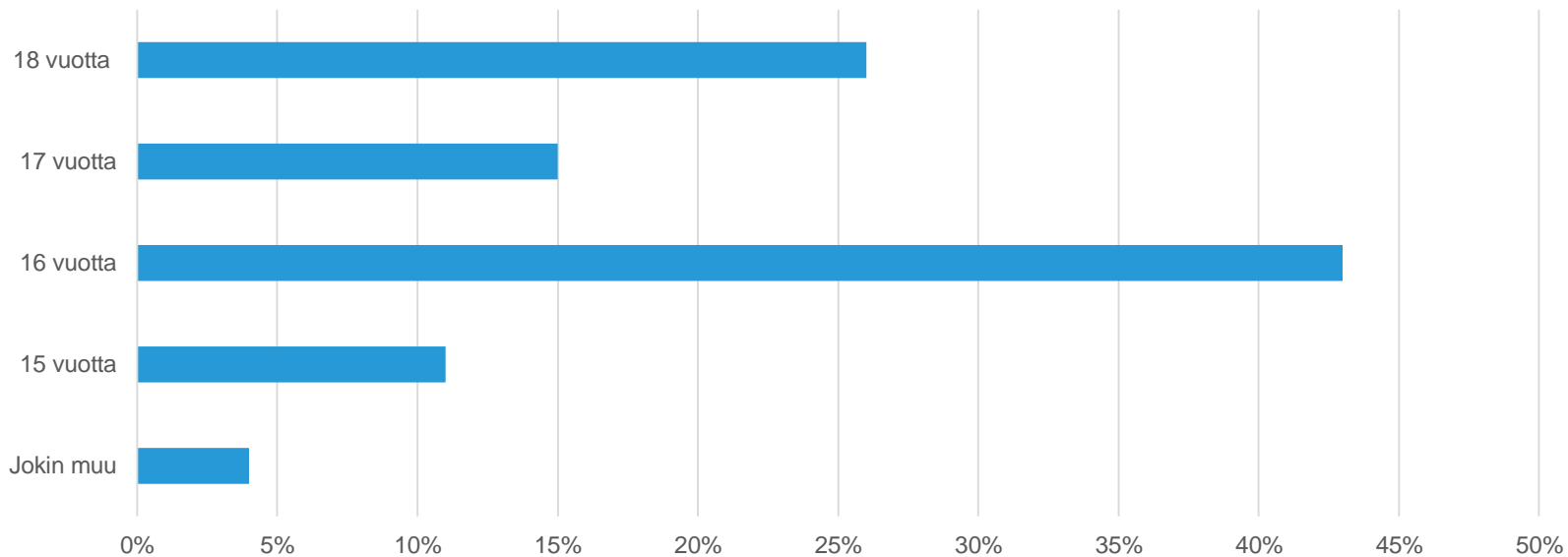
Eurooppalaisen kansalaisaloitteen ikäraja – avovastaukset

”Poliittinen päätöksenteko on hidasta, joten tällä hetkellä päätetään juuri nykyisten nuorten, tulevaisuuden aikuisten, elämään oleellisesti vaikuttavista asioista.”

- Itävallassa eurooppalaisen kansalaisaloitteen voi allekirjoittaa jo 16-vuotiaana, joten sama ikäraja olisi perusteltu Suomessakin
- Osan mielestä Euroopan päätöksenteko on merkittävämpää kuin Suomen, joten korkeampi ikäraja on perusteltu
- Myös EU:ssa tehdyt päätökset vaikuttavat nuoriin.

Mikä olisi Sinun mielestäsi sopiva äänioikeusikäraja kuntavaaleissa?

n=185

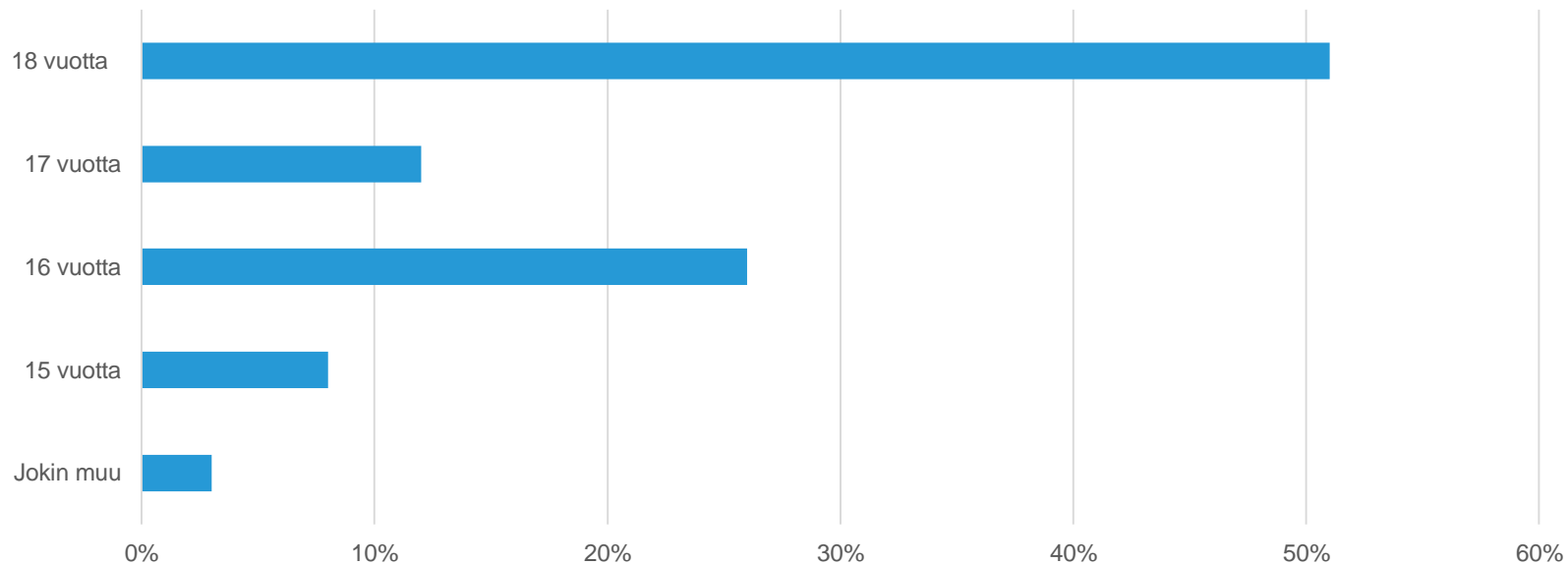
Kuntavaalien ikäraja – avovastaukset

”Kunnan tehtäviin kuuluu myös nuorille tärkeiden harrastus-, vapaa-aika- ja nuorisopalveluiden järjestäminen, joten jo 15-vuotiailla pitäisi olla mahdollisuus päästä vaikuttamaan kuntansa asioihin.”

- Matalampi äänestysikäraja mahdollistaisi vaikuttamisen kotikunnan asioihin ennen kuin ehkä muuttaa pikkupaikkakunnalta täysi-ikäisenä pois
- Osan mielestä nuorisovaltuustojen roolin vahvistaminen riittäisi

Mikä olisi Sinun mielestäsi sopiva äänestämisen ikäraja eduskuntavaaleissa?

n=185

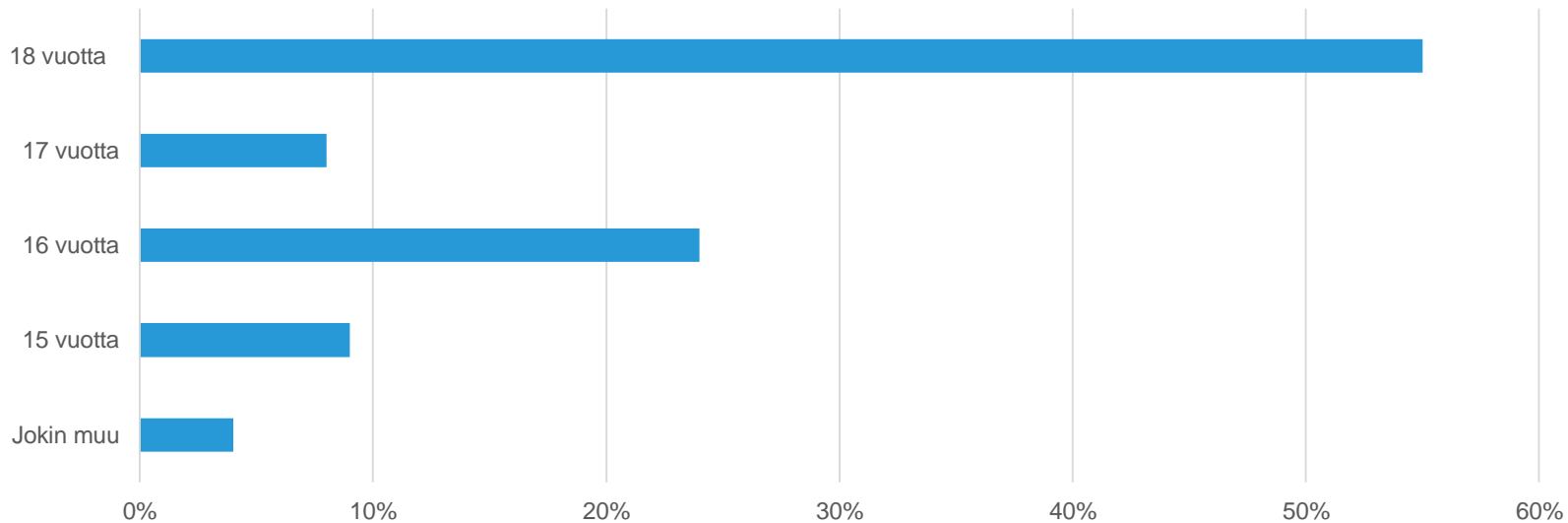
Eduskuntavaalien ikäraja - avovastaukset

”Sama pätee kun kuntavaaleissa: yhteiskunnan säännöt määrittellään eduskunnassa ja kaikki jotka niistä on rikosvastuullisesti velvoitettu noudattamaan, tulisi saada vaikuttaa keitä niistä siellä laatii.”

- Useampi pitää 18 vuoden äänestysikärajaa perusteltuna eduskuntavaaleissa kuin kuntavaaleissa
- Eduskuntaa pidetään arvovaltaisempänä instituutiona, jota ei haluta alistaa nuorten vitsailulle

Mikä olisi Sinun mielestäsi sopiva äänestämisen ikäraja presidentinvaaleissa?

n=185

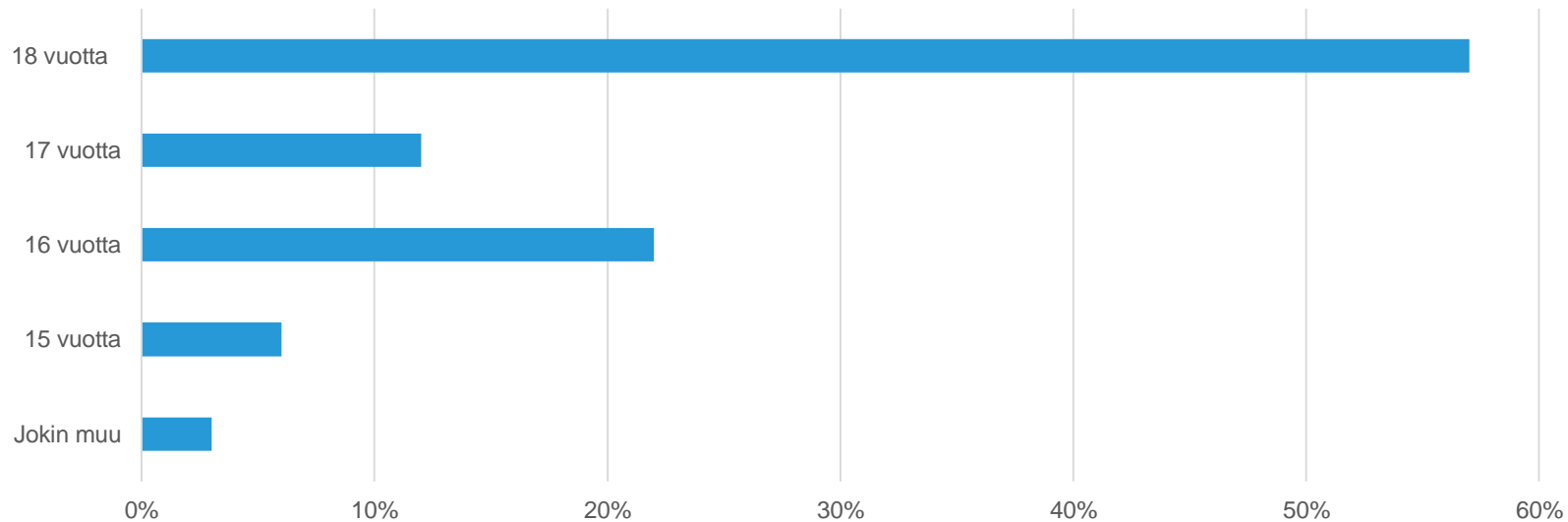
Presidentinvaalien ikäraja – avovastaukset

”Presidentti edustaa Suomea ja on Suomen keulakuva. Siksi alle 18-vuotiaat eivät välttämättä vielä ymmärrä presidentin tärkeyttä.”

- Presidentti ei juurikaan vaikuta nuorten asioihin, joten korkeampi äänestysikä perusteltu
- Presidentti on arvovaltainen hahmo, jonka valintaa ei tulisi altistaa nuorten vitsailulle
- Presidentillä on vain vähän valtaa, joten nuoretkin voisivat yhtä hyvin osallistua
- Presidentin toimikausi on pitkä, joten pisimmillään nuori joutuu odottamaan 24-vuotiaaksi ennen kuin pääsee äänestämään

Mikä olisi Sinun mielestäsi sopiva äänestämisen ikäraja europarlamenttivaaleissa?

n=185

Europarlamenttivaalien ikäraja – avovastaukset

”Isojen linjojen muuttaminen voisi olla ketterämpää nuorten äänten mukaanottamisella. Voisi myös kasvattaa ja osallistaa nuoria EU:hun, johon harva kokee kuuluvansa. Nuorista kosmopoliitteja.”

- Europarlamentaarikot edustavat Suomea maailmalla, joten heidät on valittava viisaasti
- EU:n päätökset vaikuttavat esimerkiksi ilmastoasioihin ja tulevaisuuteen, joten nuorten pitäisi saada äänensä kuuluviin
- Nuorten äänioikeus lisäisi tietoisuutta EU-asioista

Kootusti: nuorten ajatuksia kansalaisvaikuttamisen ikärajojen laskemisesta

Oikeus ja halu:

- Nuorten oikeus vaikuttaa heitä koskeviin asioihin
- Nuorten kypsyys ja kyvykkyys
- Rikosoikeudellinen vastuu → oikeus vaikuttaa siihen, miten rikoksista rangaistaan
- Nyt tehtävät päätökset vaikuttavat nuoriin myös aikuisina
- Nuoret haluavat vaikuttaa

Hyöty päätöksenteolle:

- Luovemmat ajatukset kuin vanhemmilla ihmisillä
- Nuoret asiantuntijoina
- Nuoret äänestäisivät nuorempia ehdokkaita, mikä olisi itsessään hyvä asia
- Kansalaisuuskasvatus

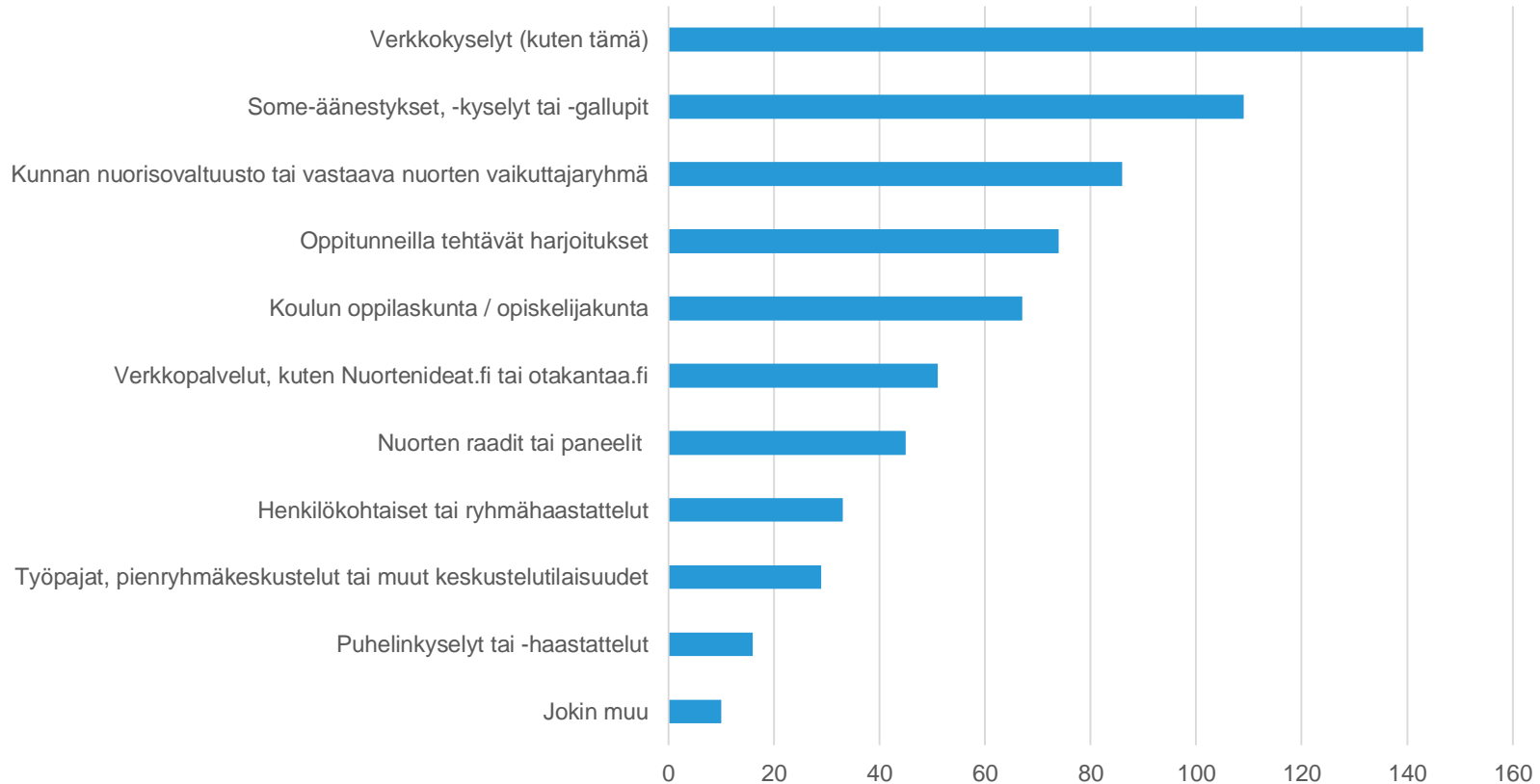
Toisaalta:

- Vitsillä äänestäminen, muiden nuorten epäkypsyys
- Instituutioiden kunnioitus
- Vaalisalaisuus – kuka nuoren äänen todellisuudessa käyttää?

Mihin haluaisit vaikuttaa kotikunnassa / Suomessa / EU:ssa? – avovastaukset

- Vastaaajilla melko hyvä taju siitä, mitä asioita päätetään milläkin tasolla
- Eniten vastauksia kuntatasolla – mitä etäisempi, sitä vähemmän ja abstraktimpia vastauksia
- ”Identiteettikysymykset”, esimerkiksi ilmasto, yhdenvertaisuus ja maahanmuutto, toistuvat vastauksissa. Ennen kaikkea nuoret haluavat vaikuttaa ”nuorten asioihin”.
- Kuntatasolla nuoria kiinnostavat mm. harrastusmahdollisuudet, (mielen)terveyspalvelut, bussilinjat ja koulut

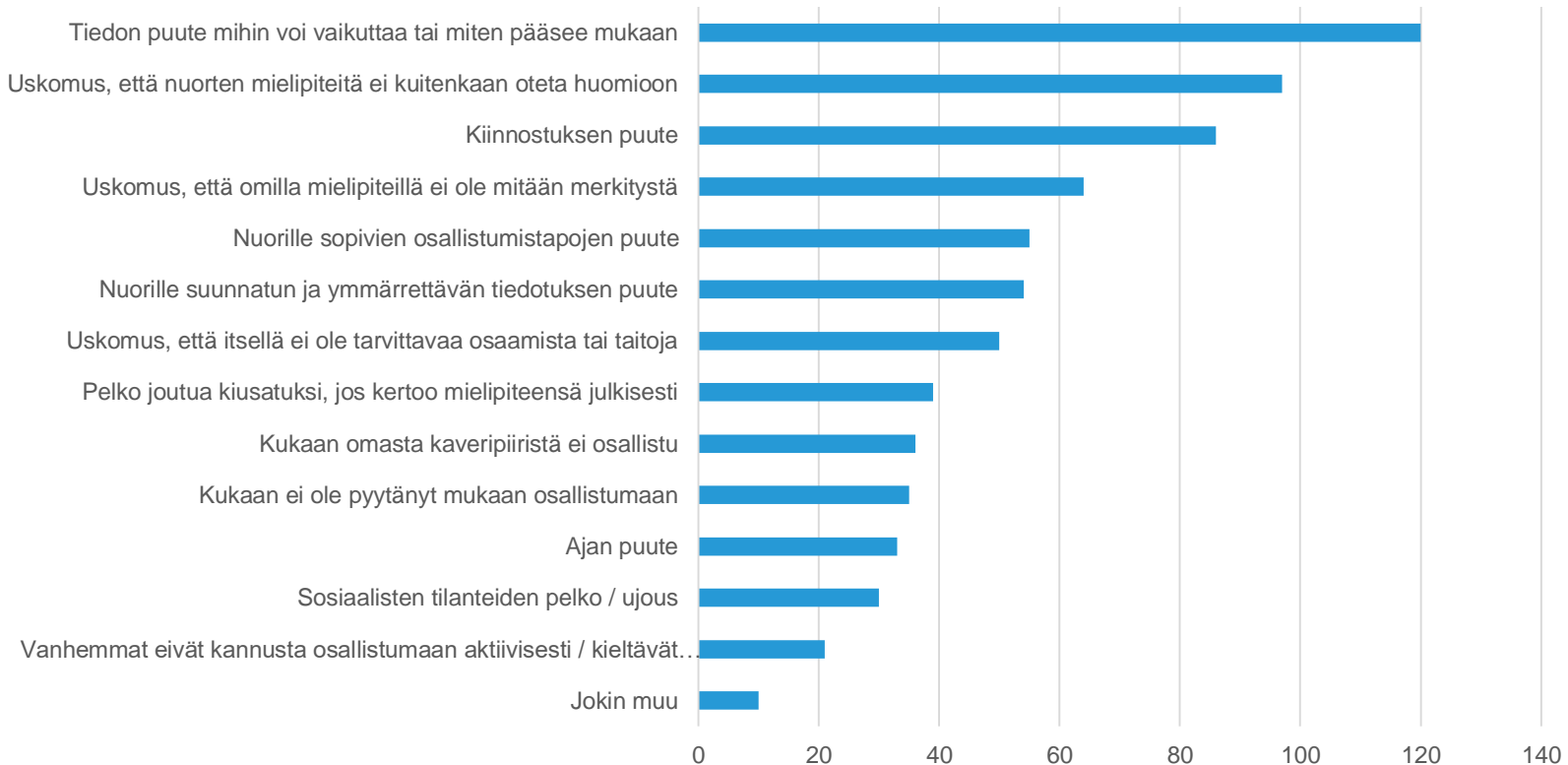
Mitkä ovat mielestäsi hyviä tapoja selvittää nuorten (erityisesti alle 18-vuotiaiden) mielipiteitä? Valitse 2-3 mielestäsi parasta vaihtoehtoa. (n=185)

Miten lisääisit alle 18v mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa? – avovastaukset

- Äänioikeus kuntavaaleissa ja oikeus tehdä kansalaisaloitteita
- Lautakuntapaikat nuorisovaltuustojen edustajille, puhe- ja osallistumisoikeus kunnan toimielimissä
- Tietoa koottuna matalalla kynnyksellä yhteen paikkaan, esim. kouluille lähetettävään info-lehteen (muut kuin maksulliset kanavat)
- Somen hyödyntäminen, tiedotus ilman lähtöoletusta tietotasosta
- Kansalaispaneelit, joihin osallistettaisiin muitakin kuin valmiiksi aktiivisia
- Tapahtumat
- Yhteiskuntaopin opetuksen lisääminen kouluissa
- Kyselyt – myös tiedonvälityksen näkökulmasta?

Mitkä asiat Sinun mielestäsi estävät nuoria osallistumasta ja vaikuttamasta heitä itseään kiinnostaviin asioihin tai päätöksentekoon? Valitse enintään kolme (3) mielestäsi tärkeintä syytä. (n=185)

Mistä asioista haluaisit lisää tietoa?

– avovastaukset

- Tietoa siitä, mitä on päätetty ja miksi – esim. kunnan kuukauden/kvartaalin tärkeimmät päätökset tiiviisti nuorten näkökulmasta
- Tietoa jo valmistelun varhaisissa vaiheissa
- Vaikuttamisen väylät nuorisovaltuustojen lisäksi tai vaihtoehtona
- Kokouskäytänteet

Kansallinen demokratiaohjelma 2025
oikeusministeriön verkkosivuilla:

<https://oikeusministerio.fi/demokratiaohjelma-2025>

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET